

JOCNOU

EMILI TEIXIDOR

Tocar els llibres

Els llibres com a objecte físic. Dels tallers i editorials surten llibres que a vegades s'han definit fins i tot en un intent de crítica negativa com a llibres objecte, però tothom aprecia una obra –sigui novel·la o llibre científic o atles– ben impresa, ben presentada, amb un paper bo i una coberta d'estil, ben relligada i sovint ben il·lustrada. El llibre valorat per dintre i per fora. Hi ha un llibret, el que els francesos en diuen *plquette*, titulat *Tocar los libros*, del periodista Jesús Marchamalo (amb pròleg de Luis Mateo Díaz i publicat per Fórcola Ediciones), en què ens narren una agradable col·lecció de peripècies sobre el món del llibre. Tenen l'elegància de citar, entre els autors de tot el món que protagonitzen els tràfecs, creadors catalans com ara Pere Calders i Salvador Espriu.

Sabíeu, per exemple, que entre els llibres que molts escriptors reputats no van ser capaços d'acabar hi ha el *Doktor Faustus*, de Thomas

Mann, la *Divina Comèdia*, de Dante, el *Paradiso*, de Lezama Lima i *Sota el volcà*, de Malcolm Lowry. I, sobretot, la *Mazurca para dos muertos*, de Camilo José Cela? Una bona llista per desacomplexar els lectors i ajudar-los a llegir sense manies i a deixar el llibre si després del petit esforç que suposa enfrontar-se a un altre món o a un altre estil, resulta que definitivament no els agrada i no aconsegueixen gaudir-lo.

Salvador Espriu només tenia a casa els tres o quatre llibres amb els quals estava treballant i que regalava a persones o entitats com biblioteques quan havia acabat la feina. Cioran feia el mateix i anava a llegir a la biblioteca municipal de París. Eduardo Mendoza, ens diu, té molt pocs llibres, trenta o quaranta, perquè quan els acaba els abandona a parcs o cafeteries. Hi ha un conte d'Augusto Monterroso que es titula *Cómo me deshice de quinientos libros*, i en el viatge de Lima a París en va deixar uns quants a Barcelona.

S

Salvador Espriu només tenia a casa els tres o quatre llibres amb els quals estava treballant

Enrique Vila-Matas es va desempallegar dels llibres de dret, però això ja és una altra cosa, un mal record podríem dir. Hermann Hesse tenia una norma per evitar que els llibres li envaïssin la casa: per cada llibre que entrava a la seva biblioteca n'obligava un altre a sortir-ne. Seria interessant conèixer el criteri que el guiava a l'hora d'escollir el condemnat. George Steiner pensava que no es pot llegir un llibre sense un llapis a la mà o a l'orella. Cortázar feia el mateix.

De Cortázar es recull la llegenda que quan viatjava amb la seva dona, Aurora, compraven un llibre a l'estació. Un cop al tren, ell ja el començava a llegir, i arrancava cada pàgina llegida per passar-la a la dona. Un cop llegida per la dona, ella la llençava per la finestra, al vent, o la donava als altres passatgers.

Amor als llibres, fins i tot a l'hora de desempallegar-se'n. Com dèiem abans, una petita joia que ens parla de magnífiques anècdotes. *

El periodista Jesús Marchamalo ha publicat 'Tocar los libros', un llibre breu en què recull tot d'anècdotes sobre escriptors, com ara quins llibres els ha costat més de llegir (o que no han estat capaços d'enllestir), quants exemplars tenen a la seva biblioteca domèstica o si els agrada llegir amb un llapis a mà

ELTRASTER

JAUME VIDAL

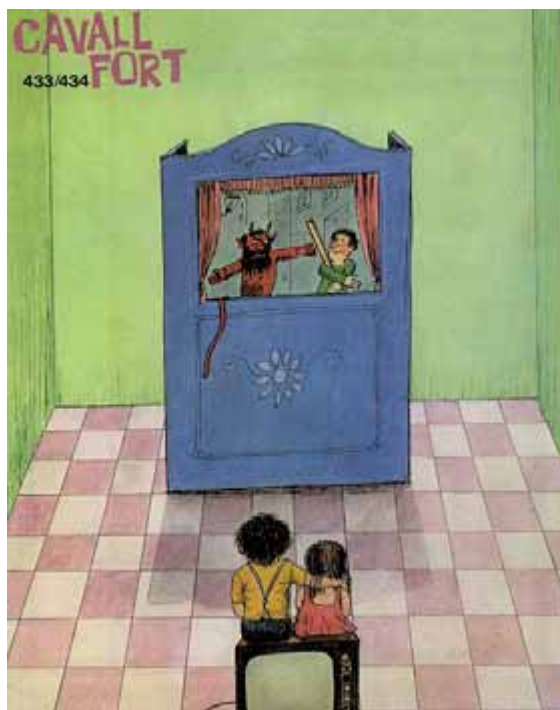
La perplexitat de Cesc

E l temps fa créixer els creadors especials. Crec que aquest és el cas de Cesc (Francesc Vila i Rufas, Barcelona, 1927-2006). Només cal veure les portades que va fer per a *Cavall Fort*, que ara ha recollit en un llibre la Fundació Gin. El llibre es ven en exclusiva als establiments de la cooperativa Abacus. L'humor de Cesc representa una època. O millor dit, diverses èpoques, caracteritzades totes pel fet d'expressar la vida quotidiana amb la perplexitat del qui és plenament conscient que existeix el sentit comú, i que se sorprèn que hi hagi tanta gent que s'entesta a ignorar-lo. Al llarg del franquisme el sentit comú li dictava que el que és normal és viure en llibertat i expressar cadascú el seu parer. Però no, les dictadures s'han especialitzat a destruir la lògica. També la democràcia li va produir perplexitat (tan convingut que n'estava, que els règims democràtics estaven al servei dels ciutadans!). La mirada de Cesc va saber detectar les incongruències que es poden fer en nom d'ideals positius, per això, la per-

plexitat no va deixar mai de créixer en el seu esperit.

Aquest estat de contínua agitació que li produïen els fets sorprenents no era, no obstant, una manca d'informació o un excés de candidesa. Es tractava d'un signe de rebel·lia que potser no tenia gens d'èpica però que reflectia perfectament el sentir de la gent corrent. Gent "normal" com la que va dibuixar al seu recordatori funerari: les primeres files conservant un dol estricte. A mesura que es reulava en relació amb el fèretre, comentaris entre els assistents es feien més evidents fins a arribar a les darreres fileres, on la comitiva estava més per la gresca que per la vetlla del mort.

Així era Cesc: irònic i tolerant. La seva agudes mental la va mostrar el 23-F quan al primer acudit que va sortir a l'Avui sobre l'intent de cop d'estat va deixar

Portada de 'Cavall Fort' de l'agost de 1980 F. GIN

en blanc la superfície de la vinyeta. Art conceptual traslladat a l'humor gràfic.

El llibre *Totes les portades d'en Cesc publicades a Cavall Fort* (la revista infantil i juvenil *Cavall Fort* ha obtingut el Premi Nacional de Cultura 2011 per la seva promoció de la llengua catalana) recull cobertes de l'any 1962 fins al 2006. El seu humor no varia gaire del que feia per adults. Cesc tenia clar que els nens eren molt més llestos del que no es pensa i que els adults tenen un component infantil que, tot i que s'afanyen per treure-se'l de sobre, els fa ser més persones. En aquestes portades es detecta un dels grans trets característics de Cesc: el gran mestratge en l'àmbit de l'acudit sense paraules. Només amb utilització de l'evidència al seu màxim exponent fa que la realitat sigui plenament surrealista. Un exemple: un cinema buit amb només un nen i el seu pare. Entra un nou espectador. L'acomodador el situa davant l'infant. Un cop més el sentit comú sembla el menys corrent del sentits.. *